

et den mond
herdenkings-

Hatha, staande
loten zijn van
geopenbaarden
het binnen hun
openen", opdat
zaligheid roept,
leelen" van het
ar oog, oor en
sluiten" bij de
oor en mond
pdat toch maar
d des menschen
e. Hier is geen
ods Almachtig-
eg der middelen
e enerzijds de
sluit, waar Hij
tomen kan, ook
p het nachtslot
nheid van den
et vegeteert op
an, doch alleen
mbaarden regel.
genade sterker
at haar commu-
ad, zetten Gods
er 't maar even
aan den regel,
het steeds en
werd, wil niets
n Christus' op-
swerking in ge-
dien Christus
thans nog van
jd tusschen God

vierd worden.
den en vrien-
t gedenken de
eest. De Heere
ken over wat
nen.

gebleven. Men
verwinnen om
het groeiend
doofstommen-
het onderwijs
in Dordrecht,
te vereeniging
g. Men heeft
inden van ge-
het werk zich
onderwijzers
klein mogelijk
wijs voor deze
toet zijn.

om de finan-
a. Men moest
ke uitbreiding
kenen, voordat
bouwplannen
teer drastische
sen, maar on-
danks al die
umee de ver-
roei in dezen

1891, werd de
134 leerlingen
n onderwijzer,
sele onderwijs
ovendien, met
orgen van de

nachten, terwijl
ismoeder wor-
huishoudelijk
hulpkrachten

contributie in
24.327,19. Het
ften, collecten,
algemeene on-
die 50 jaar:
vereeniging, de
dit aan:

uit heel kleine
gebracht zonder
taak en plicht
hte doofstomme
ng, dat ook voor
n de noodiging
Mij komen". Ons
eerste bestuur,
laarde, dat een
allereerst, en in

van de liefde
werk van deze
daarvan weer

ersjongen kwam
eikte bijzet voor
Dat is te veel.
1 vergeefsch.
om in den trein
erren opdraven:

hij ziet me, drukt me een bijzet van f 10,— in de hand. Hij was bij mijn lezing geweest, had zijn buidelken omgekeerd, had dat te weinig gevonden, was naar huis gedraafd en naar den trein en was nog niet op tijd."

Zoo is de historie van Effatha niet alleen de wonderlijk verweven historie geworden van de jonge levens van verzorgers en verzorgden, maar ook een rijke bladzijde van de geschiedenis van Gods kerk in onze landen, van haar eindelijk ontwaakte liefde voor onze misdeelden, onze geslagenen. Tegelijk van den zegen, dien menig zegenende ziel, naar Gods belofte, in haar offer van God ontving. (a.w. pag. 73.)

Zoo kon deze vereeniging gedenken en ook door dit gedenkboek stimuleren den arbeid van hen, die thans leven.

De Heere zegene deze vereeniging voor christelijk hartlichtheidsbetoon aan doofstommen verder. Hij bekwaame de onderwijzers, het bestuur, het personeel tot hun moeilijk werk elken dag.

En Hij geve, dat ook in onze dagen onze mannen en vrouwen vol heiligen geloofsmoed, dezen arbeid in Gods koninkrijk mogen gedenken in hun gebed en in hun gaven.

D.

H. M.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

Rosenberg's aanval op Dr Meiser.

Wellicht herinneren sommigen zich hoe Rosenberg in zijn ijer om het (wat hij noemt) "verraad der Protestanten aan Luther" te "bewijzen", een aanhaling deed uit een artikel van den Lutherischen bisschop Dr Meiser. Deze had in zijn kerkelijk blad geschreven: "Wij gelooven aan een heilige katholieke en apostolische kerk, die God de Heere uit alle volkeren en rassen roept, en verbeiden Zijnen dag, waarop allen, die aan Jezus Christus gelooven, onder Hem als den eenigen Herder, eene kudde worden".

Het is ons allen natuurlijk duidelijk, dat Meiser hier op de apostolische geloofsbelijdenis doelt. Rosenberg echter niet. Triomfantelijk roept hij in zijn „Protestantische Rompilger" uit, dat dit wel het „toppunt" is. Beter bewijs voor het „overloopen naar Rome" had men niet nodig.

Deze ernstige fout van Rosenberg is ook in verschillende Duitsche kerkelijke bladen gesignaleerd. De schrijver van de „Mythus" had, zei men, niet geweten, dat Dr Meiser de oorspronkelijke tekst van een oude oecumenische belijdenis citeerde, die in bijna alle christelijke kerken aanvaard wordt. De uitdrukking katholieke heeft, betoogden de tegenstanders, niets met Roomsche-Katholiek te doen, maar zij is het „Grieksche woord" voor algemeen. Natuurlijk!

Meiser had in zijn artikel verder geschreven: „Wij willen ons niet aan een „romfreie" Deutsche nationale kerk toevertrouwen om daarin zalig te worden". Ook die uitdrukking had Rosenberg's toorn opgewekt. Ziehier een Luthersche bisschop, die tegen een protestantisme ijverde, dat vrij van Rome wilde zijn! Maar (zoals we reeds in de serie artikelen over „Protestantische Rompilger" schreven) de gewraakte woorden van Dr Meiser zijn zeer duidelijk als veroordeeling van het streven naar een Duitsche nationale eenheidskerk bedoeld; niet hij koos hier het woord „romfreie", maar de bevorderaars van dat streven gebruikten het geregeld. Zij noemen hun toekomstige kerk altijd de „romfreie Deutsche Nationalkirche". De Luthersche bisschop citeerde dus slechts den door hen gegeven naam. Zoo zeide het ook een der kerkelijke autoriteiten: Meiser heeft zich alleen maar tegen de poging tot oprichting eener „romfreie" Deutsche nationale kerk willen keeren. Met zulk een kerk wilde hij niets te maken hebben. Maar Rosenberg roept naar aanleiding van het artikel van den Lutherischen bisschop uit: „Hier verheft zich thans voor geheel Deutschland de vraag: Beteekent Maarten Luther nog voor de toekomstige leiding van het Protestantisme een kracht, of is Ignatius van Loyola het geestelijk opperhoofd der „belijdende kerk" geworden?"

Bedenken we dus goed, alvorens Brachmann's verdediging van Rosenberg te bespreken (Wilhelm Brachmann, Alfred Rosenberg und seine Gegner), dat Rosenberg op grond van de woorden van Meiser, die zware beschuldiging aan het adres der belijdende kerk richt. Zij vormen de voorname basis van de aanklacht. Het gaat niet om een licht verwijt. Neen: verontwaardigd klinkt het: Is Ignatius Loyola voortaan het hoofd der Evangelische kerk?

Wat doet nu Brachmann? Erkent hij de ongeduldigheid van Rosenberg's basis voor de beschuldiging? Neen, hij aarzelt niet met Meiser volledig verantwoordelijk te stellen. Het is toch maar merkwaardig, zegt Brachmann, „dat een Evangelische bisschop aan zijn „Pfarrers" het voorbeeld geeft om dien vorm van de belijdenis weer in te voeren, die bij ons slechts in de Roomsche-Katholieke Kerk regelmatig ge-

bruikt wordt. In rustige tijden zal misschien zoo'n handeling als een archaïstische gril opgevat worden, in onze zoo geweldig door vragen van wereldbeschouwing beroerde dagen, moet dat den indruk van een welbewuste, opzettelijke daad maken, mag het ook niet anders begrepen worden. Het is verbazingwekkend genoeg, dat een Evangelische bisschop opzettelijk zijn toevlucht neemt tot een belijdenis, die alleen maar in de Roomsche-Katholieke Kerk zoo dikwijls gebruikt wordt als Meiser het doet, en dat om de gedachte aan een Duitsche nationale kerk, zooals toch in ieder geval Duitsche theologen en gemeentelieden haar naar hun eigen opvatting en zonder twijfel door Duitsche motieven gedreven, vertegenwoordigd hebben, te bestrijden."

Men bedenke: Brachmann zegt nu niet alleen in de R.K. Kerk (zoals enkele regels terug), maar hij beweert: alleen die R.K. Kerk gebruikt dien ouden vorm zoo vaak als hij (Meiser) het doet. (En dat nog wel tegen echte Duitschers!) Het is de moeite waard om te lezen hoe Brachmann die bewering laat drukken. Er staat:

Es ist erstannlich genug, dass ein evangelischer Bischof... ausgerechnet zu einem in dieser Häufigkeit lediglich in der römisch-katholischen Kirche gebräuchlichen Bekenntnis seine Zuflucht nimmt.

De lezer, die vlug de brochure leest, behoudt den indruk der gespatieerde woorden en zal meenen, dat de oude, oecumenische vorm alleen in de R.K. Kerk gebruikt wordt.

Zoo ver is het gekomen, meent Brachmann, „dat de eigen geloofsgenooten aangevallen worden, terwijl daarmede tegelijkertijd een gewilde of ongewilde, maar in ieder geval toch een buiging voor de Roomsche-Katholieke Kerk wordt verbonden. Zonder twijfel heeft Meiser zeer duidelijk tot uiting gebracht, wat hem van zijn theologische en kerk-politische geloofsgenooten scheidt, maar hij heeft echter opzettelijk verzuimd zich met dezelfde scherpte van de R.K. Kerk af te keeren. Integendeel! Bij besluit van 1 October 1934 heeft hij zijn landskerk tot het gebruik van den katholieken, namelijk van den Roomsche-Katholieken vorm, opgewekt. Onder deze omstandigheden stort de afweer van Alfred Rosenberg's aanval in elkaar. In dit verband zij een vraag veroorloofd: Zou de Beiersche landsbisschop niet beter gedaan hebben, wanneer hij zich te rechter tijd de vraag voorgelegd had welk een uitwerking de verandering van „algemeen" in „katholiek", in dezen geestelijk bijzonder bewogen tijd wel moet hebben, wanneer men verder na aangevallen te zijn, verklaart, dat men met „katholiek" slechts „algemeen" bedoelde? En 'tis verder wel heel opmerkelijk, besluit Brachmann, „dat Meiser's belijdenis(!) niet alleen bij Alfred Rosenberg, maar ook in het kamp der R.K. Kerk zelf den indruk van „Rompilgerschaft" heeft gewekt. De prior van Niederaltaich, Heufelder, schreef namelijk: moet onze ziel niet tot in haar binnenste warm worden, wanneer wij de verklaring van den Beierschen landsbisschop lezen: „Wij gelooven aan de eene, heilige, katholieke en apostolische kerk...". Als er iets is, dat meer dan al het andere de juistheid van Alfred Rosenberg's oordeel bewijst, dan is het wel deze verklaring."

* *

Ziehier een voorbeeld van Brachmann's verdedigings tactiek. Het is niet nodig daaraan veel toe te voegen.

De bedoeling van Dr Meiser zal ons allen duidelijk zijn. Tegenover het streven naar een „nationale", dat is een aan het ras gebonden kerk, stelt hij de heerlijke gedachte der algemeene christelijke kerk, door den „Zone Gods uit het gansche menselijke geslacht uitverkoren". En hij gebruikt het woord, dat ook in Art. 27 van onze geloofsbelijdenis voorkomt: een eenige katholieke of algemeene kerk... Zoals het de geloofsbelijdenis van Nicëa zegt: „éene, heilige, katholieke en apostolische kerk...". Waarom? Zou het niet zijn om duidelijk te maken, dat de Christelijke kerk vanaf den beginne dit katholieke karakter heeft beleeden, dat zij zich nooit aan een ras of volk heeft willen binden, dat zij Christus' verlossing voor heel de wereld belijdt, nu en in het verleden?

Maar Rosenberg en Brachmann willen dit niet verstaan. „Het is toch maar heel opvallend, dat Meiser juist nu dit woord gebruikt. Dat deed hij niet zonder bedoeling. Dat deed hij opzettelijk" (maar later heet het „gewild of ongewild").

Ja, Meiser deed het opzettelijk!

A.

B. I. B.

Tot in het diepst zijner ziel ontroerd.

In een onzer kerkelijke bladen stond het volgende:

Prof. de Bruin schrijft in „de Wekker" (Chr. Geref. Weekblad) dat hij tot in het diepst zijner ziel ontroerd

werd toen hij in een Chr. Geref. Kerkbode las dat de kloof tusschen de Chr. Geref. en de Geref. Kerken niet zoo groot is, dat overbrugging onmogelijk is. Eerder geloofde deze schrijver dat de verschillen tusschen hen en ons niet zoo fundamenteel zijn, dat een gescheiden leven op den duur noodzakelijk moet worden geacht.

Tot in het diepst zijner ziel werd Prof. de Bruin ontroerd zoo iets te lezen, want zoo de verschillen niet fundamenteel zijn, dan wordt het blijven slaan van de mannen van 1892 een dwaling geacht. Dan wordt het geloofswerk van Dr. Wisse en Van Lingon en ook van Prof. de Bruin in den grond getrap.

Het is jammer, dat de roep om eenheid zoo wordt gesmoord.

* Zou den emeritus Prof. de Bruin wel een woord van zijn oud-collega, den emeritus Professor Wisse in overweging willen geven.

Die schreef eenmaal, beantwoordend de vraag of vereeniging tegen het beginsel van 1834 was, dit:

„Zeer onwaar. 'Is juist andersom. De onvervalschte vierendertiger, Vader Van Velzen, was sterk voor vereeniging met de „doleerenden".

Vader Van Velzen (hoort, hoort!) heeft in zijn brochure „De vereeniging van alle Gereformeerden tegenover den afval van het geloof in Nederland", op biz. 69, als volgt geschreven:

„Wie daarom thans niet met al zijn vermogen de samenwerking tracht te bevorderen van de Christelijke Gereformeerde Kerk en de doleerende, handelt in strijd met al de vroegere Gereformeerde Kerken in ons land; in strijd zelfs met de Acte van Afscheiding der eerst uitgeteide gemeente in ons land; in strijd met de eerste Synode der Christelijke Gereformeerde Kerk in 1836; en wat on-eindig meer zegt, hij handelt in strijd met het Woord van God."

Dat zegt Van Velzen. Is die soms ook al een afvallige geweest? Broeders en zusters, zonen en dochteren der Scheiding, wilt ge u nog laten toespreken door een van God gezalfden strijder der Scheiding? Hoort dan nog even, wat Van Velzen op diezelfde bladzijde zegt; zegt ook voor onze dagen nog niet geheel zonder betekenis, n.l.: „Zouden zij alleen hen voor broeders houden, die met hunne gevoelens, hunne gedachten, meeningen en plannen instemmen; en hoe kunnen zij den zegen verwachten, den zegen en de inwoning des Heeren, zoolang zij voor de samenwerking der geloovigen onverschillig zijn?"

En onder deze samenwerking verstond Van Velzen, naar zijn eigen getuigenis ook: de vereeniging met de zogenaamde „doleerenden".

Pleitende voor de eenheid, zegt Vader Van Velzen letterlijk aldus: „Deze eenheid houdt in, dat geen geloovige, noch plaatselijke vergadering van geloovigen (ik spatieer weder) zich op zichzelf mag houden, zonder zich dus met de overige plaatselijke vergaderingen te vereenigen."

Wie heeft nu den moed, om te zeggen: Van Velzen dwaalt? Kom, wie is de eerste? Hebt gij dien moed? Maar beroep u dan niet meer op de vaders der Scheiding.

Ja maar die veronderstelde wedergeboorte dan en die verschrikkelijke leer van het verbond en de beslissingen van 1905? De dwaalleer van het verbondsmethodisme, enz?

Ook daarover heeft Prof. Wisse een woord:

Dwaalleer. Maar men zij voorzichtig. Iemand, die leert dat de uitverkoren menschen vroeg worden wedergeboren, (dit ligt in de leer der veronderstelde wedergeboorte), zal ik geen ketter noemen. Ik leer het niet; maar wie het wel leert, en dan leert, dat God, de Heilige Geest, het echter doet door Zijn onwedersstaane kracht, wordt door mij niet als ketter gebrandmerkt. Als men de broeders en zusters van '34 één voor één eens onderzocht in de leer op de vijf punten, als: Sacramenten, Kerk, Genadeverbond enz., ik denk, het onderzoek zou niet al te heet voor velen afloopen. Moegt ge dan direct een lichtvaardig oordeel over anderen vellen? En nog eens: is de oplossing dan: niet-vereenigen? Of: zulver houden en tucht oefenen?

Ja, Dr. Wisse kon het soms mirakel best zeggen.

En, terwijl we bovenstaande uittalingen van Prof. de Bruin lezen, beleven we een wonderlijk ding. Er is n.l. een boek verschenen over die „leerstukken", waarover de groote twist tusschen Gereformeerden en Chr. Gereformeerden ontstond en bleef bestaan. Een boek, geschreven door een Hervormd-Gereformeerde. En zie: Christelijk-Gereformeerden en — laat ik maar zeggen — gewoon-Gereformeerden roemen het om strijd. Alleen Hugo Visscher broemt wat over Arminianisme en zoo.

Ja, Dr. v. d. Vegt van Goes en Dr. van Dijk van Groningen en Prof. v. d. Schuit van Apeldoorn vormen een harmonieus trio, zingend den lof van Dr. Woelderink's „Het Doopsformulier".

* Geloof, dat we het best eens kunnen zijn met Prof. H. H. Kuyper, die eenmaal schreef: „Er is in heel de kerkhistorie ons geen tweede voorbeeld bekend van een schisma, dat op zoo lichtvaardige gronden is geschied als de afscheiding van dit Christelijk Gereformeerde Kerkgenootschap van de Gereformeerde Kerken". („Heraut" van 4 April 1915.)

Dit is een echt broederwoord.

Want hoe dichter men bij elkaar staat, hoe nauwer de gemeenschap is, des te ernstiger is het als men zich